

БІБЛОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОДИМИРА ДОРОШЕНКА В НАУКОВОМУ ТОВАРИСТВІ імені ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

Наталія Рибчинська

*науковий співробітник відділу наукової бібліографії
ЛННБ України ім. В. Стефаника*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0809-4171>

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2023-15\(31\)-8](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2023-15(31)-8)

Висвітлено бібліотечну і бібліографічну діяльність відомого українського бібліографа ХХ ст. Володимира Дорошенка в Науковому товаристві імені Шевченка у Львові. Відображено його участь у функціонуванні та розбудові книгозбірні Товариства і розкрито роль в обґрунтуванні її значення як національної бібліотеки, наукової книгозбірні та архіву українського друку. Перебуваючи на посаді управителя Бібліографічного бюро, В. Дорошенко здійснював поточний облік української книги 1911–1913 років за широкою програмою і зареєстрував загалом 2377 книг. У 1913–1939 роках очолював Бібліографічну комісію НТШ, організовуючи її роботу. У серії Комісії «Матеріали до української бібліографії» опублікував «Спис творів Івана Франка з додатком статей про нього і рецензій на його писання» у двох випусках (четвертий том серії) і «Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях» (шостий том серії). Ці та інші бібліографічні праці, підготовлені під егідою НТШ, зокрема ґрунтовний персональний бібліографічний покажчик Т. Шевченка, поповнили золотий фонд української бібліографії ХХ ст.

Ключові слова: Володимир Дорошенко, Наукове товариство імені Шевченка у Львові, Бібліотека НТШ, Бібліографічне бюро, Бібліографічна (Бібліологічна) комісія, методика бібліографування, персональна бібліографія, поточна реєстрація української книги, бібліографічний огляд.

Постановка проблеми. Ювілейний для Наукового товариства імені Шевченка рік зобов'язує скласти пошанівок його чільним діячам, котрі були причетні до створення й розбудови НТШ і розвитку української науки та культури. Один із таких достойників – Володимир Дорошенко – дійсний член НТШ, управитель Бібліографічного бюро, голова Бібліографічної (згодом – Бібліологічної) комісії,

автор кількох нарисів про Товариство. У Львові він пройшов фаховий вишкіл як бібліотекар, що здолав шлях від тимчасового працівника до директора книгозбірні. Під егідою НТШ В. Дорошенка здійснив свої головні бібліографічні проекти: провадив поточну реєстрацію українських друків 1911–1913 років; підготував персональні бібліографічні посібники (І. Франко, Т. Шевченко, П. Куліш, Й. В. Гете); опублікував ґрунтовні огляди українознавчої літератури. В архівних установах Львова зберігаються його цінні картотеки й інші рукописні матеріали, які виповнюють лакуни в різних галузях українознавства і до яких неодноразово зверталися книгознавці та бібліографи. Друкована й рукописна спадщина дає можливість глибше пізнати методику бібліографування В. Дорошенка, осягнути його скрупульозність і точність, прагнення до якнайповнішого охоплення матеріалу.

Огляд архівних джерел та публікацій. Важливим підґрунтям для вивчення діяльності В. Дорошенка слугують архівні джерела, тож належить перелічити хоча б основні з них. У ЦДІА України у м. Львові є окремий особовий фонд Володимира Дорошенка (Ф. 365). Варто взяти до уваги і сам фонд НТШ, у якому зберігаються різноманітні документи Товариства, окремі з них стосуються В. Дорошенка як бібліотекаря чи голови Бібліографічної комісії (Ф. 309, оп. 1, спр. 364; спр. 27 та ін.). Заслужують на вивчення протоколи Бібліографічної комісії, яку В. Дорошенко очолював у 1913–1939 роках (Ф. 309, оп. 1, спр. 42; спр. 658). У відділі рукописів ЛННБ України ім. В. Стефаника зберігається особовий фонд В. Дорошенка (Ф. 238), фаховий опис якого склав Я. Сенік [34]. В архіві Бібліотеки є особова справа В. Дорошенка (Оп. 3-ос, од. зб. 10 б), яка налічує 17 документів, серед них посвідчення, довідки, заяви, розписки часів роботи у Львівській філії Бібліотеки АН УРСР. Чимало цікавої інформації можна почерпнути з листування, причому йдеться як про архівні документи [19; 39], так і опублікований епістолярій [40; 41; 63]. З-поміж інших друкованих джерел варто виділити «Хроніку Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові» (1910–1939), з якої можна взяти багато відомостей про діяльність В. Дорошенка львівського періоду.

Перші спроби осмислення наукового доробку бібліографа належать представникам української діаспори, зокрема Ількові Борщаку [3], Степанові Микитці [42], Володимирові Міяковському [43],

Осипові Данку [7], Богданові Романенчуку [1]. В Україні об'єктивне вивчення бібліографічної спадщини В. Дорошенка, якого комуністичні функціонери оголосили «буржуазним націоналістом», почалось із відновленням власної державності. Його постать, як одного з кращих бібліографів ХХ ст. й голови Бібліографічної комісії НТШ з перших років незалежності, привертала увагу Луїзи Ільницької [33], Мирослава Бутрина [4], Нінель Королевич [36; 37], Мирослава Мороза [44]. Першим десятиліттям ХХІ ст. датовано праці Наталії Черниш [65], Олега Піха [48], Оксани Супронюк і Лариси Дегтяренко [62]. До найновіших публікацій належить стаття Ірини Цибенко «Бібліотечно-бібліографічна діяльність В. Дорошенка в умовах розвитку української національної культури», опублікована з нагоди 140-річчя бібліографа [64], та публікація Лесі Кусий «Володимир Дорошенко про розбудову Бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка в умовах радянської влади: очікування та реальність (1940–1941)», яка дуже детально висвітлює означений період [38].

Авторка пропонованої статті у кількох публікаціях докладно проаналізувала найважливіші складові бібліографічної спадщини В. Дорошенка [54–56; 58], а його діяльність як бібліотекаря висвітлила у доповіді на конференції «Бібліотеки на західноукраїнських землях ХVІІІ–ХІХ ст.» [57]. Новизна цього дослідження полягає в намаганні охопити бібліографічну та бібліотечну діяльність В. Дорошенка з акцентом на львівському періоді (1909–1944).

Мета статті – висвітлити діяльність В. Дорошенка як управителя Бібліографічного бюро, голови Бібліографічної комісії та бібліотекаря Наукового товариства імені Шевченка у Львові; проаналізувати його бібліографічний доробок і бібліотекознавчі праці.

Вклад основного матеріалу дослідження. В. Дорошенко народився у 1879 р. у Петербурзі. Належав до давнього козацького роду, що вів свій початок від гетьмана Михайла Дорошенка. Батько, Віктор Дорошенко, був військовим, а згодом – земським лікарем. Мати Олександра походила з родини Левитських. Мав дві молодші сестри – Наталію (1888 р. н.) й Мілицю (1892 р. н.). Дитячі роки провів у невеликому батьковому маєтку на Полтавщині, у селі Білоцерківці (тепер – Лубенського району Полтавської області). Згодом часто використовував псевдонім Білоцерківець. Середню освіту

здобув у Прилуцькій класичній гімназії, вишу – у Московському університеті, де навчався на правничому й на історично-філологічному факультетах.

У 1904 р. у складі групи студентів приїхав до Львова, де 23 червня – 22 липня відбувалися Вищі вакаційні літні курси, які організувало Товариство прихильників української літератури, науки і штуки у Львові для молоді з Галичини й Наддніпрянщини (всього 135 осіб). Засновники сформували авторитетний викладацький склад: М. Грушевський, І. Франко, К. Студинський, Ф. Вовк, І. Раковський, М. Ганкевич, С. Томашівський, І. Брик. У спогадах В. Дорошенко писав, що найкращим лектором був І. Франко, який «чудово знав свій предмет та вмів його гарно “подати”, хоча й просто й без жадних викрутасів» [18, с. 548]. Перебуваючи у Львові, багато часу проводив у Бібліотеці НТШ, якою тоді керував Михайло Павлик. Про нього у В. Дорошенка залишилися теплі враження: «Старий парубок, тихий і чистенький. Бібліотеку він любив, як рідну дитину, й старався збільшити її фонди» [13, с. 11]. Книги випозичав усім охочим – «пускав у народ».

Будучи гімназистом, а згодом студентом, В. Дорошенко брав участь у прогресивних студентських організаціях: уже в гімназії став учасником таємного гуртка, в університеті – членом української студентської громади. У 1900 р. вступив до Революційної української партії, у 1905–1911 роках належав до Української соціал-демократичної робітничої партії. За політичні погляди зазнав переслідувань і був висланий під нагляд місцевої поліції у Полтаву, де впродовж 1905–1907 років працював у Статистичному бюро Полтавського губернського земства. За сфабрикованими звинуваченнями був заарештований та ув'язнений, тому, звільнившись, нелегально емігрував до Львова. У 1909–1913 роках навчався на філософському факультеті Львівського університету.

У долі Дорошенка в еміграції визначальну роль відіграло Наукове товариство імені Шевченка у Львові: в 1910 р. він став звичайним, а в 1925 р. – дійсним членом Філологічної секції Товариства. Активно працював у Бібліографічній комісії, до складу якої був прийнятий 10 квітня 1911 р. У квітні 1912 р. його обрали секретарем, а 21 листопада 1913 р. – головою Комісії, яку очолював до 1939 р. Взяв участь у 24 засіданнях осередку. Здійснював організаційну

роботу Комісії: готував звіти про її роботу, робив запити до Президії НТШ, доводив до відома членів Комісії розпорядження керівництва, робив оголошення, долучався до дискусій, вносив пропозиції, рекомендував до складу осередку нових членів.

Його професійна діяльність цього періоду теж була пов'язана з НТШ. Невдовзі після свого приїзду до Львова В. Дорошенко влаштувався на тимчасову роботу до Бібліотеки Товариства з поденною оплатою, 1914 р. отримав постійну посаду бібліотекаря, а в 1937 р. очолив книгозбірню. Власне в НТШ В. Дорошенко не тільки долучився до розбудови Бібліотеки Товариства, а й став виконавцем головних бібліографічних проєктів. Важливу роль у його становленні як бібліографа відіграв М. Грушевський, який ініціював утворення у вересні 1910 р. спеціальної бібліографічної інституції НТШ – Бібліографічного бюро, а В. Дорошенко отримав посаду його управителя зі щомісячною зарплатнею – 70 корон. Вочевидь, його можна вважати одним із перших, якщо не першим професійним бібліографом в Україні. Докладно діяльність В. Дорошенка на посаді управителя Бібліографічного бюро висвітлено в окремій публікації [55].

Наприкінці 1910 р. у «Хроніці Наукового товариства ім. Шевченка у Львові» Бібліографічна комісія та Бібліографічне бюро оголосили про намір здійснювати поточну реєстрацію української книги й опублікували спільну відозву до видавців, авторів, редакцій, друкарень і приватних осіб із проханням надсилати по одному примірнику кожного видання до Бібліотеки НТШ, не міняючи жодної книжки, брошури, газети, аркушівки [5]. Йшлося і про такі дрібні друки, як звіти, цінники, театральні програми, афіші тощо. Автори відозви підкреслювали також велику вагу різних іноземних видань, які вміщували текст українською мовою. Отже, у відозві були задекларовані методологічні принципи, яких дотримувалося Бібліографічне бюро. З одного боку – повна політична незаангажованість, з іншого, – виразний національний дискурс із чітко визначеним пріоритетом української мови.

Заходи Бібліографічної комісії та бюро дали позитивні результати. Надходження нових українських видань до Бібліотеки НТШ зросло, проте менше, ніж очікувалося. Значно дієвішими були безпосередні контакти, які В. Дорошенко нав'язував із видавничими організаціями, книгарнями й окремими особами. У листі до М. Грушевського він писав: «Мені доводиться багато витратити часу, щоби

тримати все в евіденції, списуватися з авторами і видавцями, переглядати всі часописи, котрих тепер є такі подостатком, комплетувати всякі браки» [40, с. 258].

Діяльність Бібліографічного бюро постійно перебувала у полі зору Бібліографічної комісії, яка на засіданні 13 вересня 1911 р. ухвалила рішення започаткувати публікацію поточних реєстрів на сторінках «Літературно-наукового вістника» [52, арк. 114]. Перша публікація бюро з'явилась у четвертій книзі «ЛНВ» за 1911 р. у рубриці «Нові українські книжки і брошури». Загалом у восьми номерах «ЛНВ» В. Дорошенко подав 316 бібліографічних позицій [45].

Списки нових видань у «ЛНВ» у жодному разі не можна розглядати як остаточний результат діяльності Бібліографічного бюро. В. Дорошенко наголошував на тому, що значна частка українських друків надходила до книгозбірні НТШ із великим запізненням. Багато видань за поточний рік Бібліотека отримувала чи купувала тільки в наступному, і це перешкоджало оперативній подачі бібліографічної інформації. Тому на пропозицію М. Грушевського вирішили видавати бібліографічні щорічники, заснувавши для цього нову серію «Українська бібліографія» [52, арк. 122].

Друк першого річника за 1911 р. планували розпочати наприкінці 1912 р., та на заваді стали фінансові проблеми Товариства. Незважаючи на це, В. Дорошенко не припиняв роботи, час від часу доповідаючи про її результати на засіданнях Бібліографічної комісії НТШ. У «Хроніці» Товариства за 1913 р. він подав докладний звіт Бібліографічного бюро, повідомивши про стан підготовки всіх трьох річників [8].

Паралельно з основною роботою В. Дорошенко виконував ще одне відповідальне завдання. У 1912 р. Імператорська академія наук у Петербурзі запросила НТШ у Львові до співукладання слов'янознавчої бібліографії, яку публікували як бібліографічні щорічники під назвою «Обозрение трудов по славяноведению». В. Дорошенко підготував «Литературу украиноведения за 1912 г.», яку випустили як третій випуск «Обозрения» у 1914 р. Тоді ж бібліографічний покажчик вийшов окремим відбитком [20]. Упорядковуючи реєстр українознавчої літератури, бібліограф керувався загальними принципами і методикою укладання збірника. Подібно до інших випусків, бібліографічний покажчик складається із семи галузевих

розділів (література; етнографія, географія; археологія, антропологія, генеалогія; історія; історія церкви і релігійних рухів; історія права; історія мистецтв) і прикінцевого загального. У межах розділів та дрібніших підрозділів бібліографічні записи подано за алфавітом прізвищ авторів, причому книги та публікації з періодики – разом. Участь у російському академічному виданні дала змогу оприлюднити деякі напрацювання Бібліографічного бюро, зокрема з картотеки за 1912 р.

На жаль, до публікації цілої картотеки справа не дійшла. Після конфлікту в НТШ і відмови М. Грушевського від головування нове керівництво Товариства ухвалило рішення про ліквідацію Бібліографічного бюро і переведення його управителя на службу до бібліотеки [39]. В. Дорошенку доручили опікуватися відділом «Україніка». Разом із директором І. Кревецьким він займався також комплектуванням наукових видань. Зібрану картотеку української книги за 1911–1913 роки разом з іншими своїми рукописами В. Дорошенко передав у січні 1936 р. до архіву Бібліотеки Товариства, частину якого згодом успадкувала ЛННБ України ім. В. Стефаніка і яка тепер зберігається в особовому фонді бібліографа [32]. Ця картотека слугувала одним з основних джерел для підготовки у відділі наукової бібліографії сьомого та восьмого томів «Репертуару української книги 1798–1916» [53] і з їхнім виходом у світ була введена у широкий науковий обіг.

У 1914 р. Наукове товариство імені Шевченка у Львові готувалося відзначити сорокарічну дату письменницької діяльності І. Франка. Планувало, зокрема, видати на його пошану спеціальний ювілейний збірник, до якого мав увійти і бібліографічний покажчик творів Каменяра. Цього самого року був сторічний ювілей Т. Шевченка, тому підготовка бібліографії Кобзаря теж стояла на порядку денному. Обидва покажчики доручили скласти В. Дорошкові. Крім того, він отримав завдання опрацювати покажчик змісту «Записок НТШ».

Такі три потужні проекти виявилися надскладним завданням і змушували до інтенсивної напруженої роботи. Мабуть, пріоритетною В. Дорошенко вважав бібліографію І. Франка, тим більше що особисто знав письменника, який належав до Бібліографічної комісії. Увесь доробок І. Франка за 1874–1913 роки він запланував систематизувати за жанрами у чотирьох розділах: «I. Красне письменство; II. Критика і публіцистика; III. Наукові писання; IV. Рецензії».

В останньому, п'ятому, розділі мала бути зібрана література про І. Франка. Історію підготовки покажчика і його аналіз авторка цієї статті здійснила в окремих публікаціях [54; 58].

Укладаючи покажчик, В. Дорошенко мусив провести велику пошукову роботу з метою атрибуції творів Каменяра, і в цьому йому допоміг сам І. Франко. У листівці до В. Гнатюка 16 березня 1914 р. В. Дорошенко повідомляв: «Я тепер дуже зайнятий: друкую показчик до Франка і маю багато клопоту з ним. Працюю з ранку до пізньої ночі – в нашій Бібліотеці, в “Просвіті”, в університеті» [19]. У протоколі засідання Бібліографічної комісії 25 червня 1914 р. записано: «В. Дорошенко реферує свій бібліографічний покажчик писань Др. І. Франка, свої вступні праці коло бібліографічного покажчика “Sevčenkiana” і покажчик до “Записок” Т-ва» [35, арк. 1].

З вибухом Першої світової війни В. Дорошенко, як політичний емігрант, був змушений виїхати до Відня, де активно співпрацював із Союзом Визволення України. І. Франко, переживши російську окупацію у Львові, не втрачав інтересу до майбутнього персонального покажчика. У листі до Дорошенка 4 листопада 1915 р. він писав: «З Вашим підписом повинна вийти бібліографія моїх писань за 40 літ, і я надіюся, що Ви не покинете сеї роботи й був би вдячний Вам, якби в дальшій протязі й мене допущено до участі в ній» [63]. Письменник дав деякі настанови, що виявились останніми.

Восени 1916 р. В. Дорошенко повернувся до Львова, щоб упорядкувати фонд Бібліотеки у новому, отриманому напередодні війни, приміщенні і налагодити обслуговування читачів. Ця нелегка місія випала саме на його долю, оскільки інші працівники перебували на військовій службі. Необхідно було організувати ремонт в окремих кімнатах і розставити зв'язану в пачках літературу, перевірити її наявність. Завдання ускладнювалося тим, що будинок не опалювався, а помічників годі було тоді знайти. Студентська молодь і навіть гімназисти старших класів приєдналися до учасників визвольних змагань українського народу. Тому довелось обмежитися допомогою гімназистів і семінаристок середніх класів. Попередній перегляд показав, що книжковий фонд Бібліотеки не зазнав помітних втрат. Постраждало натомість майно книгозбірні, що залишалось у старому приміщенні Академічного дому, зокрема діловодство і записи про випозичені додому видання. Значно

пошкодженими виявились інвентарні книги і картковий каталог, знищено комплекти періодики за 1914 р.

З огляду на ці втрати В. Дорошенко організував подальшу роботу. Розставляючи літературу, він звірив її з каталогами й інвентарем. У такий спосіб вдалося виявити відсутні видання, відредувати каталоги, відновити втрачені під час війни аркуші інвентарної книги і каталожні картки, а також принагідно виправити різні помилки й неточності в інвентарних і каталожних записах.

Напередодні листопадових подій 1918 р. В. Дорошенко отримав відпустку, щоб поїхати до Києва. Згодом він опинився у тодішній столиці ЗУНР Станіславові і лише у вересні 1919 р. зміг повернутися до Львова. У Бібліотеці НТШ було ще чимало роботи. Водночас з упорядкуванням фондів доводилося займатись обслуговуванням читачів, комплектуванням і опрацюванням нових надходжень. Упродовж 1915–1920 років книгозбірню поповнили приблизно 25 тис. од. зб., серед яких були великі й цінні приватні бібліотеки покійних українських учених: І. Франка, Ю. Медвецького, Є. Олесницького. Щоб доукомплектувати відсутні воєнні друки, В. Дорошенко підготував спеціальну відозву до українського громадянства та розіслав листи до видавництв, установ і окремих осіб. Деякі втрачені під час війни книги і періодичні видання вдалося відшукати у власному дублетному фонді, який принагідно було впорядковано і систематизовано. Цей період у житті В. Дорошенка мав неабияке значення для зростання його професійної кваліфікації. Приймавши під свою опіку понад 70 тис од. невпорядкованого фонду, він практично самотужки зумів усе довести до ладу, що дало змогу краще вивчити книжкові скарби НТШ, а також засвоїти нові процеси бібліотекарської праці й набути необхідних умінь та навичок. Докладний звіт В. Дорошенка про здійснену роботу «Стан бібліотеки в рр. 1914–1920» було вміщено у «Хроніці Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові» [25].

Попри завантаженість у Бібліотеці, В. Дорошенко продовжував займатися бібліографічними проектами, насамперед бібліографією І. Франка. Її довелося друкувати частинами, оскільки видавничі можливості НТШ у післявоєнний період значно скоротилися. Перший випуск бібліографічного покажчика «Спис творів Івана Франка з додатком статей про нього і рецензій на його писання» з'явився у 1918 р.

як четвертий том у серії Бібліографічної комісії НТШ «Матеріяли до української бібліографії» [59]. Фактично це були ті п'ять аркушів, які В. Дорошенко підготував перед війною і які ще встиг переглянути сам Каменяр. До нього ввійшли художні твори І. Франка за 1874–1913 роки і публіцистика за 1874–1888 роки. У середині 1920-х років укладач підготував до друку матеріал для другого випуску покажчика, плекаючи надію видати його в ювілейному, 1926 р. Але цей випуск побачив світ щойно у 1930 р., після тривалих клопотань В. Дорошенка, якому вдалося заручитися підтримкою тодішнього голови НТШ К. Студинського. До другого випуску увійшла публіцистика І. Франка за 1888–1916 роки і весь його науковий доробок [60]. Загалом у двох випусках В. Дорошенко подав 3637 бібліографічних записів (з них 30 як додатки) з таким жанровим розподілом: художня література – 1712; критико-публіцистичні твори – 1342; наукові праці – 583.

Сподівання В. Дорошенка видати під егідою НТШ усі випуски персонального покажчика І. Франка виявилися марними. Згадуючи про це у нарисі про Товариство, він писав: «...треба було видати ще зо два випуски, щоб докінчити цю бібліографію, дуже важну для вивчення Франкової творчости. Залишалось ще опублікувати спис видань посмертних його творів, його рецензій та літератури про нього. Дослідник знайшовби там багато невідомого» [24, с. 104].

Після повернення з військової служби директора Бібліотеки І. Кривецького В. Дорошенко став його заступником. Він згадував: «Іван Іванович приїхав до Львова, де, розуміється перебрав від мене керівництво бібліотекою. Властиво, ми обидва нею керували. Установилося своєрідне двовладдя, бо за довгий час відсутности І. Кривецького і стороння публіка, і наша влада – президія й члени Управи НТШ – звикли звертатися до мене в різних справах» [61, с. 36]. Це був дуже вдалий тандем: обидва інтелектуали, патріоти, завзяті книжники й віддані справі фахівці.

Завдяки спогадам сучасників можна відтворити психологічний портрет В. Дорошенка-бібліотекаря. Відомий літературознавець П. Зайцев писав про нього: «Чужий будь якому педантизмові, будь якій односторонності, що так часто характеризують людей цього фаху, жвавий, веселий, життєрадісний, дотепний і для всіх приступний» [24, с. 11]. Дійсно, постійним читачам було відомо, що

випозичити книжку легше у В. Дорошенка, ніж у І. Кривецького, тому частіше зверталися до заступника. Коли ж хтось надто докучав Володимирові Вікторовичу, він скеровував прохача за дозволом до директора, знаючи, що керівник видачу літератури поза бібліотеку намагався мінімізувати. Історик О. Прицак у спогадах про відвідини Бібліотеки НТШ відзначав: «Не було проблем з Володимиром Вікторовичем Дорошенком, дуже ліберальною людиною, натомість Іван Іванович Кривецький був страшенно суворий: виглядало, що люди існували для книжки, а не книжка для людей» [51, с. 562].

Чимало уваги В. Дорошенко приділяв у цей час бібліографічній роботі. На засіданні Бібліографічної комісії НТШ 7 листопада 1923 р. він доповідав про підготовку бібліографічного покажчика змісту «Записок Наукового товариства ім. Шевченка» до томів I–СXXXIV, що був приурочений до 50-річного ювілею Товариства: «Показчик буде поазбучний, по авторам і відділам “Записок” – при кінці index поіменний і річевий». Він також запропонував видати його як черговий том «Записок», а зарезервовані для покажчика 99 і 100 томи часопису залишити ювілейному збірнику, щоб «в цей спосіб заповнити прогалину і не вносити баламуцтво в номерації томів» [35, арк. 4]. На жаль, опрацьовані матеріали залишилися тільки в рукописному вигляді, і їхня подальша доля і теперішній стан потребують глибшого дослідження.

Напередодні ювілейного, 1924 р. В. Дорошенко плекав надію видати бібліографічний покажчик Т. Шевченка, та не вдалося. Упорядник пояснював таку ситуацію як об’єктивними причинами (фінансова скрута в НТШ), так і суб’єктивними (певне недооцінювання бібліографічної роботи тодішнім керівництвом Товариства). Щоб оприлюднити бодай деякі зібрані матеріали, В. Дорошенко опублікував у цей період огляди шевченкознавчої літератури. Серед них відзначається ґрунтовністю бібліографічний огляд «Шевченкознавство за останнє десятиліття (1914–1924)», який надрукував журнал «Стара Україна», а згодом він вийшов окремим відбитком [29]. Структурно огляд поділяється на дві частини: видання творів Шевченка та література про життя і творчість поета. У другій частині виокремлено 5 розділів: «1. Матеріали до біографії Шевченка; 2. Студії над Шевченком; 3. Шевченко як маляр; 4. Культ Шевченка; 5. Бібліографія». Автор назвав цю публікацію «коротким

інформативним оглядом», однак у ній виразно відчувається критичний акцент. Адже В. Дорошенко був не тільки бібліографом, а й добрим літературознавцем. Він не обмежився переліком шевченкознавчої літератури, що вийшла друком упродовж десяти років, а подав і свої достатньо фахові коментарі та зауваження. Описуючи видання творів Шевченка, автор оцінював редакторську роботу, ґрунтовність передмов, інформативність приміток, наявність ілюстративного матеріалу. У другій частині огляду привертає увагу розділ «Студії над Шевченком», у якому відображена література про життя і творчість поета. Згадуючи прізвища багатьох авторів, які намагалися відтворити життєпис Кобзаря (П. Зайцев, К. Широцький, П. Филипович, М. Новицький, М. Возняк), В. Дорошенко був змушений констатувати, що «досі нема у нас поважної наукової біографії поета» [29, с. 5]. Натомість творчості Шевченка в цілому та вивченню окремих його творів присвячено поважні наукові збірники, ювілейні номери журналів і численні статті й розвідки. На окрему згадку заслуговує розділ «Бібліографія», в якому Дорошенко фахово проаналізував бібліографічні покажчики, присвячені Т. Шевченкові, зокрема праці М. Комарова, М. Яшека, О. Багрія та інших.

Укладанням персональної бібліографії В. Дорошенко успішно займався і надалі. У 1928 р. опублікував бібліографічний огляд «Найновіша література про П. Куліша» у «Записках НТШ», приурочених до 30-х роковин смерті письменника, де підсумував досягнення кулішезнавства за 15 років. У короткій передмові В. Дорошенко зазначив, що цілком змінився підхід до вивчення життя й творчості письменника, і «суб'єктивний сентиментально-народницький погляд ... уступає місце поглядові об'єктивно-історичному» [21, с. 308]. Матеріал сформовано у трьох частинах: I. «Видання Кулішевих творів»; II. «Матеріяли до біографії Куліша й студії над його життям»; III. «Студії над творчістю Куліша». Кожна частина поділена на рубрики, а подекуди й підрубрики, що дало змогу охопити найрізноманітніші аспекти життя і творчості письменника. В першій частині привертають увагу рубрики «Невідомі твори та варіанти», «Листування Кулішеве». Друга частина має дві більші рубрики, серед них «Матеріяли», в якій В. Дорошенко оглянув публікації, оперті на архівні джерела. Це передовсім урядові акти, документи Чернігівського поліцейського управління та колишнього міністерства

внутрішніх справ Росії, зокрема допити письменника у справі Кирило-Мефодіївського братства. У рубриці «Студії над Кулішевим життям» виокремлені цікаві підрубрики «Взаємини з сучасниками», «Куліш і Галичина». У третій частині автор подав літературу, що висвітлює багатогранну діяльність П. Куліша: як белетриста, перекладача, літературного критика, редактора й видавця, історика, етнографа, педагога. Насамкінець В. Дорошенко висловив сподівання, «що так гарно започатковане вивчення Куліша не спиниться на оглянутих працях, а розвиваючися далі, дасть нам невдовзі суцільний образ славетного діяча нашого новітнього відродження» [21, с. 334].

У 1932 р. світова громадськість відзначила соту річницю від дня смерті великого німецького поета Й. В. Гете. Як інституція європейського рівня, Наукове товариство імені Шевченка видало збірник «В століття смерті Йогана Вольфганга Гете», до якого увійшов бібліографічний покажчик В. Дорошенка «Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях» [16], який дещо раніше був опублікований як шостий том у серії видань Бібліографічної комісії НТШ «Матеріяли до української бібліографії» [17]. Укладач зареєстрував 147 бібліографічних записів: не тільки переклади, а й переспіви, переробки та наслідування творів Й. В. Гете. Увесь матеріал упорядкований хронологічно, а в межах року – за алфавітом прізвищ перекладачів. Роботи одного перекладача подані за абетковим принципом. Для низки творів паралельно з їхньою українською назвою вказані оригінальні назви. Важливу роль у покажчику відіграє передмова укладача з відомостями, які фактично виконують функції довідкового апарату (іменного та алфавітного покажчика назв творів), оскільки мають посилання на відповідні номери бібліографічних записів.

Свої напрацювання в галузі бібліографії В. Дорошенко публікував не лише під егідою НТШ. Голову Бібліографічної комісії запрошували до участі у проектах інших наукових інституцій. Це були самостійно підготовлені бібліографічні покажчики й огляди або ж співукладені з іншими авторами. З-поміж самостійних робіт варто згадати бібліографічні огляди, які, на пропозицію М. Грушевського, В. Дорошенко підготував для часопису «Україна»: «Українське наукове життя по-за межами У.С.Р.Р. в рр. 1914–1925» [6] і три

аналогічні бібліографічні огляди наукової українознавчої літератури за 1926 [23], 1927 [27] і 1928 роки [26].

Директор Українського наукового інституту книгознавства в Києві Юрій Меженко двічі звертався до В. Дорошенка з проханням переглянути й доповнити бібліографічні покажчики, які склав молодий учений з Ленінграда В. Дроздовський. Внаслідок доопрацювання покажчика «Гоголь українською мовою» в друкованому органі Інституту «Бібліологічні вісті» з'явилася рецензія, в якій В. Дорошенко не тільки вказав на помилки, а й подав окремим списком доповнення до всіх чотирьох розділів роботи (99 назв) [15]. Інший персональний покажчик – «Толстой в українських перекладах» – після доповнень західноукраїнськими виданнями «Бібліологічні вісті» опублікували з короткою передмовою редакції як спільну роботу В. Дорошенка і В. Дроздовського [31].

Заслуговує на згадку участь В. Дорошенка в укладанні бібліографічного покажчика Ольги Кобилянської, що був опублікований у 1928 р. в ювілейному альманасі з нагоди 40-річчя літературної діяльності письменниці [2]. Це спільна робота В. Сімовича (три перших розділи покажчика) та В. Дорошенка, який опрацював четвертий розділ – «Літературна критика, критичні замітки, біографічні відомости, рецензії й т. д.» [2, с. 195–209]. Матеріал українською, чеською, німецькою, польською мовами, що відображав літературу про життєвий шлях письменниці та її творчість (151 бібліографічний запис) за 1896–1928 роки, упорядковано хронологічно.

Також В. Дорошенко взяв участь у підготовці ювілейного три томного збірника на пошану М. Грушевського, який Всеукраїнська академія наук видала з нагоди 60-річчя від дня народження та 40-річчя наукової діяльності вченого. Останній, третій, том – це персональний бібліографічний покажчик творів М. Грушевського, підготовку якого здійснив колектив укладачів із Всенародної бібліотеки України. Упорядники скористалися допомогою голови Бібліографічної комісії НТШ В. Дорошенка, який доповнив перелік творів М. Грушевського львівськими і закордонними виданнями. Про це згадано у передмові до покажчика, а на титульному аркуші поряд із прізвищами київських бібліографів зазначено: «Доповнення В. Дорошенка (Львів)» [66]. С. Микитка, автор нариса про В. Дорошенка, стверджує, що львівський бібліограф не тільки

значно доповнив згаданий покажчик, а й «цілком наново зредагував, уложивши в іншому порядку» [42, с. 15]. Про це йдеться і в листі самого В. Дорошенка до М. Грушевського: «Досі я мав коло ста доповнень, а сподіваюся, що матиму значно більше. Я дуже хотів би, щоб ювілейний Комітет не друкував покажчика без моєї редакції, бо крім пропусків я знайшов і чимало недокладностей та й просто помилок» [40, с. 268–269].

У листопаді 1935 р., тобто напередодні 75-річчя від дня смерті Шевченка, Бібліографічна комісія НТШ вкотре обговорила питання про необхідність підготовки персонального покажчика поета [35, арк. 10–10 зв.]. В. Дорошенко запропонував залучити до роботи ще декількох осіб, позаяк виникла потреба опрацювати матеріали, опубліковані в радянській Україні. Присутній на засіданні К. Студинський ініціював утворення окремої Шевченківської підкомісії, до якої увійшли Зиновій Городиський, Мирон Михайлов, Іларіон Собашев, Остап Тарнавський і Богдан Романенчук.

Оскільки видавничі можливості НТШ були вкрай обмежені, покажчик Шевченка побачив світ заходами Українського наукового інституту у Варшаві. «Повне видання творів Шевченка» в шістнадцяти томах за редакцією П. Зайцева було запроектовано з ініціативи директора Інституту Олександра Лотоцького. Останній том, що вийшов у 1939 р., редакція відвела саме для бібліографії [50]. Історія його підготовки і докладний аналіз подані в окремій нашій публікації [56].

Попри задекларовану назву «Покажчик видань Шевченкових творів та спис бібліографічних праць про Шевченка», до покажчика ввійшли тільки твори Шевченка. Як зазначав бібліограф, літературу про життя і творчість поета планували видати окремо у двох томах, але з початком Другої світової війни Інститут припинив видавничу діяльність. Бібліографічний масив, який опрацював В. Дорошенко, складається з чотирьох розділів: «I. Шевченкові твори; II. Фототипічні знімки з Шевченкових рукописів; III. Фальсифікати Шевченкових творів; IV. Чужі твори, приписувані Шевченкові». Основою покажчика був перший розділ, у якому хронологічно зареєстровані всі першодруки Шевченкових творів. Поряд в одній позиції подані пізніші передруки, які вийшли окремими виданнями. Дуже ретельно зафіксовані й описані усі прижиттєві публікації поета.

Праця В. Дорошенка виконана на високому методичному рівні. Завдяки наочному перегляду видань укладач подав повні й точні бібліографічні записи, розкрив зміст збірників, причому зазначив сторінки окремих публікацій. До основного бібліографічного опису дрібнішим кеглем долучені бібліографічні відомості з такими гаслами: «Передруки», «Рецензії», «Історія видання». Бібліографічний опис дуже детальний. Укладач точно відтворив назви й підназви, зазначив редакторів, укладачів, авторів передмов, указав друкарню, тираж, формат, серію, передав особливості пагінації, процитував мотто, яких достатньо багато. Подав також відомості про поліграфічні особливості видань, друкарські помилки. У низці описів бібліограф занотував інформацію про дозвіл цензури з відповідною датою, місцем, а подекуди й прізвищем цензора. Бібліографічний покажчик має розгалужений науково-довідковий апарат із великим евристичним потенціалом: передмову «Від упорядчика»; «Список скорочень»; «Річевий покажчик видань», структурований за типами видань (повні збірки творів, збірки поезій, зокрема й Кобзарі, щоденник, листування, твори російською мовою); «Абетковий покажчик творів», структурований за жанрами (поезії, російські поезії, повісті й оповідання, драматичні твори, листи, дрібні твори); «Абетковий покажчик осіб, видавництва, часописів, міст та ілюстрацій» (крім загального списку осіб, виділені редактори й упорядники; ілюстратори; цензори; видавці); «Errata». Наприкінці вміщено дві статті В. Дорошенка: «Шевченко в цифрах», що є спробою дослідження феномену друкованості Шевченка [50, с. 327–343], а також «Бібліографія Шевченкознавства», в якій автор подав огляд бібліографічної шевченкіани [50, с. 345–355].

Бібліографію Т. Шевченка високо оцінили фахівці. Юрій Меженко, бібліограф і колекціонер творів Шевченка, в листі до В. Дорошенка писав: «Я ніколи не кажу компліментів, але Ваша бібліографія є зразкова» [41, с. 106]. Книгознавець і бібліограф Є. Ю. Пеленський вважав, що «цей фундаментальний покажчик займе загалом в українській бібліографії одне з найперших місць» [47, с. 192]. Уже в еміграції В. Дорошенко підготував нове, доповнене видання покажчика, яке вийшло в 1961 р. в Чикаго у видавництві Миколи Денисюка [49].

Заслугують на згадку бібліотекознавчі дослідження В. Дорошенка цього періоду. У 1936 р. в часописі «Діло» з'явилася його

публікація «Українська національна бібліотека», яка того самого року вийшла окремою брошурою [28], а скорочена була надрукована німецькою [67] та польською [68] мовами. У 1939 р. він опублікував у збірнику «Сьогодні і минуле» статтю «Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові» [10]. У публікаціях В. Дорошенко наголосив на важливому значенні книгозбірні НТШ для всього українського народу як національної бібліотеки, що володіє унікальним зібранням українських друків та українознавчої літератури різними мовами, а також підкреслив її науковий характер. Книгозбірня нагромадила цінну рукописну збірку, стародруки, раритетні видання XIX–XX ст., колекцію періодики, зібрання карт, плакатів, листівок. У 1922 р. уряд УСРР призначив бібліотеці НТШ примірник української друкованої продукції. У 1933 р. польське Міністерство внутрішніх справ надало книгозбірні дозвіл на отримання одного примірника усіх заборонених у Польщі друків, а в 1934 р. Міністерство народної освіти Польщі – право отримувати обов'язковий примірник усіх українських друків, які видавали у Польщі. Внаслідок цього додалася ще одна важлива функція Бібліотеки – архіву українського друку. Автор зазначив джерела комплектування фондів книгозбірні, відтворив динаміку їхнього зростання, окреслив нагальні потреби. Ще одну, найгрунтовнішу статтю про Бібліотеку НТШ він видав пізніше у США [13]. Відомості про книгозбірню В. Дорошенко подав і в ювілейних нарисах, присвячених Товариству [22, с. 22–32; 24, с. 77–85].

Коли в 1937 р. І. Кревецький залишив посаду директора книгозбірні, на його місце Президія НТШ призначила В. Дорошенка. Для «Хроніки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові» директор склав звіт про роботу Бібліотеки у 1938 р. [12]. У ньому також подано відомості про приріст фонду і його загальні показники, каталогкування, обслуговування читачів та книговидачу, канцелярську роботу (листування), персонал книгозбірні. У спеціальній таблиці «Рух у випозичальні» відображено щомісячну кількість виданої додому літератури (книг, рукописів, карт). Після звіту вміщено список установ, що обмінювались із НТШ своїми виданнями.

В. Дорошенко докладно опрацював також інші відомості про Бібліотеку. Це передовсім перелік українських часописів, що отримувала книгозбірня у 1938 р. Крім загального алфавітного реєстру

(303 бібліографічні записи), додано їхній географічний покажчик і статистичні дані за державами і краями. Окремо подано список часописів іноземними мовами. Привертає увагу рубрика «Дари для бібліотеки Наукового товариства ім. Шевченка», де скрупульозно зазначено прізвища осіб та кількість видань, які вони подарували.

На жаль, на посаді директора книгозбірні НТШ В. Дорошенко перебував недовго. Його долю, як і багатьох інших людей, докорінно змінив вересень 1939 р. Відчуваючи себе відповідальним за збереження цінних фондів книгозбірні, він не виїхав зі Львова, а намагався пристосуватися до нових обставин. Частина західноукраїнської інтелігенції, дезорієнтована радянською владою, деякий час навіть вірила у можливість позитивних змін, пов'язаних із ліквідацією польського панування. Мабуть, і В. Дорошенко спочатку мав певні ілюзії щодо добрих намірів нової влади, яка вдавала із себе захисника соціальних та національних інтересів українців. В архіві ЛННБ України ім. В. Стефаніка зберігається його доповідна записка до Президії АН УРСР «Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка та її потреби», датована 10 листопада 1939 р. [11], про яку подала детальну інформацію Л. Кусий [38]. В. Дорошенко намагався переконати радянських функціонерів, що книгозбірня могла би стати «основою великої всенародної бібліотеки для західної області УРСР – імені Шевченка чи Франка» і подав дуже конкретні й обґрунтовані пропозиції [11, арк. 94]. Однак у «визволителів» були інші плани. Так, після примусової «самоліквідації» НТШ у січні 1940 р. книгозбірня Товариства стала складовою щойно створеної Львівської філії Бібліотеки АН УРСР і була перетворена на відділ української мови і літератури. В. Дорошенко фактично очолив цей відділ, а офіційно отримав посаду заступника директора. В архіві ЛННБ України ім. В. Стефаніка зберігається його особова справа [46]. Документи свідчать, що В. Дорошенко входив до вченої ради Бібліотеки, був головою або членом багатьох комісій, отримував подяки за участь у підготовці ювілейних виставок та інших заходів. На цей час припадає його публікація про Бібліотеку в газеті «Советская Украина» [9].

Таку показну лояльність влади пояснює те, що більшовики намагалися залучити на свій бік частину галицької інтелігенції і використати її для пропаганди комуністичних ідей. Однак ці плани

не мали успіху на тлі політики «культурного» будівництва, що здійснювалася на західноукраїнських землях після їхнього приєднання до УРСР. Особливо постраждали бібліотеки, у яких спеціальні бригади Облліту конфіскували «заборонену» літературу, зокрема релігійні та національно-патріотичні видання, твори «ворогів народу». Під заборону потрапила також уся українська преса після 1917 р., яка виходила поза межами СРСР. Внаслідок таких чисток, які здійснювала малограмотна молодь, колишня книгозбірня НТШ втратила кількадесят тисяч своїх найцінніших видань, які опинилися за ґратами спецфондів [14].

Зі встановленням німецької влади Львівську філію Бібліотеки АН УРСР розформували, й кожна її складова набула попереднього статусу. Але вже у серпні 1941 р. більші книгозбірні Львова об'єднано в одну Державну бібліотеку, яка налічувала шість відділів [30]. З колишніх бібліотек НТШ і «Народного Дому» створено третій, український, відділ, що мав відносну самостійність. В. Дорошенко, який і цього разу не виїхав зі Львова, очолив його. Роки німецької окупації були для нього важкими з матеріального й особливо морального погляду. Зарахований до інтернованих осіб на підставі народження у Петербурзі, він був змушений від середини серпня 1942 р. до жовтня 1943 р. щомісячно зголошуватися до гестапо. Фашистська влада, попри обіцянки, знехтувала національно-культурними потребами українського населення, зокрема закрила університет, не дозволила відновити НТШ. А напередодні відходу зі Львова німці вивезли з колишніх бібліотек НТШ і «Народного Дому» 14 скринь цінних рукописів і стародруків. Залишатись у Львові для самого В. Дорошенка було небезпечно – радянська влада не пробачила б йому «співпрацю» з окупантами. Тому навесні 1944 р. він виїхав на Захід. Спочатку перебував у Празі, потім опинився в Баварії, у таборах для українських переселенців (Карлсфельд, Берхтесгаден). Після відновлення НТШ у Мюнхені 1947 р. віддав усі сили, аби організувати нову бібліотеку Товариства. Збираючи в еміграції українську друковану продукцію, не втрачав надії, що колись ці видання поповнять книгозбірню НТШ у Львові. Намагався відновити «Українські бібліологічні вісті». На жаль, вийшов тільки один номер за його редакцією в 1948 р. в Аусгбургу. Планував «Літопис українського друку на еміграції», але безуспішно. Написав для відновленого в Регенсбургу «ЛНВ» велику статтю про

часопис, який після першого (1948) і другого номерів (1949) припинив існування.

У 1949 р. В. Дорошенко емігрував до США й оселився у Філадельфії. Він мріяв про переїзд до Нью-Йорка і посаду бібліотекаря при місцевій філії НТШ, однак його сподівання не виправдалися. Заробляти довелося дописами до українських еміграційних періодичних видань. У 1963 р., на 84 році життя, він помер на чужині і знайшов вічний спочинок на українському православному цвинтарі у Баунд-Бруку, штат Нью-Джерсі.

Висновки. Здійснене дослідження дає змогу зробити висновок про значний внесок В. Дорошенка у розбудову книгозбірні НТШ, якій було віддано понад 30 років жертвовної праці, що часами провадилася в екстремальних умовах. Чимало зусиль бібліотекар, а згодом директор доклав до того, аби обґрунтувати значення Бібліотеки Товариства як національної книгозбірні, що володіє унікальним зібранням українських та українознавчих видань, а також її роль як наукової книгозбірні й архіву українського друку.

На посаді управителя Бібліографічного бюро провадив поточний облік української книги 1911–1913 років за широкою програмою, що демонструвала політичну та ідеологічну толерантність, передбачала реєстрацію різних типів видань і мала виразний національний дискурс із чітко визначеним пріоритетом української мови. Загалом В. Дорошенко зареєстрував 2377 книг, бібліографічний опис яких намагався здійснювати на наукових засадах за принципом *de visu*.

У 1913–1939 роках очолював Бібліографічну комісію НТШ, організовуючи її роботу. У серії Комісії «Матеріали до української бібліографії» опублікував «Спис творів Івана Франка з додатком статей про нього і рецензій на його писання» у двох випусках (четвертий том серії) та «Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях» (шостий том серії). Бібліографія І. Франка, запроектована максимально охопити різновекторну творчість письменника і літературу про нього, хоч і незакінчена, має ознаки наукового видання, принципи її впорядкування близькі до сучасних бібліографічних персоналій. Невеликий, але оригінальний за методикою укладання покажчик перекладів Й. В. Гете не втратив своєї актуальності для дослідників творчості і перекладачів творів німецького письменника.

Завершальним бібліографічним проектом В. Дорошенка львівського періоду і вершиною його бібліографічної майстерності став персональний бібліографічний показчик Т. Шевченка, який високо оцінили фахівці і який поповнив золотий фонд української бібліографії ХХ ст.

1. Б. Р. [Романенчук Б.]. До 100-річчя Володимира Дорошенка, 1879–1979. *Українська книга*. Філадельфія, 1980. № 1. С. 3–5.
2. Бібліографія творів Ольги Кобилянської (1887–1927) / склали В. Сімович, В. Дорошенко. *Ольга Кобилянська. Альманах у пам'ятку її сороклітньої письменницької діяльності (1887–1927)*. Чернівці, 1928. С. 157–209.
3. Борщак І. Володимир Дорошенко : до 70-літнього ювілею. *Україна*. Париж, 1950. № 4. С. 282–284.
4. Бутрин М. Л. «Матеріали до української бібліографії» в бібліографічній діяльності НТШ. *Поліграфія і видавнича справа*. Львів, 1997. Вип. 32. С. 185–188.
5. Відозва Бібліографічної комісії. *Хроніка Наукового товариства імені Шевченка у Львові*. 1910. Чис. 44, вип. 4. С. 18–20.
6. Д. В. [Дорошенко В.]. Українське наукове життя по-за межами У.С.Р.Р. в рр. 1914–1925. *Україна*. 1925. Кн. 6. С. 155–168.
7. Данко О. Володимир Дорошенко – праця для книжної культури. *125 років Київської української академічної традиції. 1861–1986*. Нью-Йорк, 1993. С. 419–442.
8. Дорошенко В. Бібліографічне бюро. *Хроніка Наукового товариства ім. Шевченка у Львові*. Львів, 1913. Чис. 53, вип. 1. С. 59–60.
9. Дорошенко В. Библиотека Академии наук УССР во Львове. *Советская Украина*. 1941. 11 июня (№ 135). С. 3.
10. Дорошенко В. Библиотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. *Сьогочасне і минуле*. 1939. Зш. 3–4. С. 167–172.
11. Дорошенко В. Библиотека Наукового товариства ім. Шевченка та її потреби // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Архів. Оп. 1. Спр. 2–б. Арк. 94–107.
12. Дорошенко В. Библиотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові в 1938 р. : [звіт]. *Хроніка Наукового товариства ім. Шевченка у Львові*. Львів, 1939. Чис. 74. С. 63–94.
13. Дорошенко В. Библиотека Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові : (короткий історичний нарис). *Записки Наукового Товариства ім. Шевченка*. Нью-Йорк ; Париж, 1961. Т. 171 : Збірник Філол. Секції. С. 7–58.

14. Дорошенко В. Бібліотеки й архіви на Зах. Україні за большевицького панування. *Краківські вісті*. 1941. 9 листоп. (чис. 250). С. 2–3 ; 12 листоп. (чис. 252). С. 2–3.
15. Дорошенко В. Гоголь українською мовою. *Бібліологічні вісті*. 1927. № 3. С. 57–63.
16. Дорошенко В. Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях. Спроба бібліографії : (з нагоди столітньої річниці смерти поета). *В століття смерти Йогана Вольфганга Гете*. Львів : з друк. НТШ, 1932. С. 11–26.
17. Дорошенко В. Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях. Спроба бібліографії : з нагоди століття смерти великого німецького письменника. У Львові : з друк. НТШ, 1932. X, 12 с. (Матеріали до української бібліографії ; т. VI).
18. Дорошенко В. Іван Франко в моїх спогадах. *Спогади про Івана Франка / упорядкув., вступ. сл., прим. М. І. Гнатюка*. 2-ге вид., доп., переробл. Львів : Каменяр, 2011. С. 548–552.
19. Дорошенко В. Лист до В. Гнатюка // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 34 (Гнатюк Володимир Михайлович). Спр. 198. Арк. 17.
20. Дорошенко В. В. Литература украиновѣднїя за 1912 г. Петроградъ : Типографія Императорской академии наукъ, 1914. 64 с. Отдѣльный оттискъ изъ изданія: «Обозрѣніе трудовъ по славяновѣднїю», 1912 г., вып. III.
21. Дорошенко В. Найновіша література про П. Куліша: інформативний огляд видань і розвідок за останні п'ятнадцять літ, 1914–1928 рр. *Записки Наукового Товариства ім. Шевченка*. 1928. Т. 148. С. 307–334.
22. Дорошенко В. Наукове Товариство імені Шевченка у Львові (1873–1892–1912). Київ ; Львів : коштом і накладом Товариства, 1913. 88 с.
23. Дорошенко В. Огляд українського наукового руху поза межами УСРР [в 1926 р.]. *Україна*. 1927. Кн. 5. С. 131–150.
24. Дорошенко В. Огнище української науки Наукове товариство імені Т. Шевченка : з нагоди 75-річчя його заснування / передм. «Слово про автора» П. Зайцева. Нью Йорк ; Філадельфія, 1951. 116 с.
25. Дорошенко В. Стан бібліотеки в рр. 1914–1920. *Хроніка Наукового товариства імені Шевченка у Львові*. Львів, 1920. Чис. 63/64, вип. I–II. С. 70–79.
26. Дорошенко В. Українознавство поза межами УСРР в 1928 році. *Україна*. 1930. Кн. 42. С. 119–142.
27. Дорошенко В. Українознавство поза межами УСРР за рік 1927. *Україна*. 1929. Кн. 33. С. 102–126.
28. Дорошенко В. Українська національна бібліотека (Бібліотека Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові). Львів, 1936. 23 с. Відб. з «Діла».

29. Дорошенко В. Шевченкознавство за останнє десятиліття [1914–1924] : (короткий інформативний огляд). У Львові : накладом В. Дорошенка, 1925. 8 с.
30. [Дорошенко В.]. Шість відділів Державної Бібліотеки у Львові. *Львівські вісті*. 1942. 28 лип. (чис. 167). С. 3.
31. Дорошенко В., Дроздовський В. Л. Н. Толстой в українських перекладах. *Бібліологічні вісті*. 1929. № 4. С. 19–25.
32. Західноукраїнська бібліографія за 1911–1913 рр. // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 238 (Дорошенко Володимир). Спр. 35–24. 2700 арк.
33. Ільницька Л. Українознавча бібліографія в Науковому товаристві ім. Шевченка у Львові (1885–1939). Друковані й архівні матеріали. *Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника*. Львів, 1994. Вип. 4. С. 165–183.
34. Інвентарний опис архіву Володимира Дорошенка. Ф. 238 [Машинопис] / [уклад. Я. П. Сеник]. Львів, 1999. 86 с.
35. Книга протоколів засідань Бібліографічної комісії Товариства, 1914–1937 // ЦДІА України у м. Львові. Ф. 309 (Наукове товариство ім. Шевченка). Оп. 1. Спр. 658. 65 арк.
36. Королевич Н. Ф. Бібліографічна діяльність В. В. Дорошенка (1879–1963) : біобібліогр. нарис. Київ : Нац. парлам. б-ка України, 1995. 36 с. (Видатні діячі української книги ; вип. 3).
37. Королевич Н. Ф. Володимир Дорошенко (1879–1963). Королевич Н. Ф. *Українські бібліографи ХХ століття* : навч. посіб. для ін-тів культури України. Київ : Кн. палата України, 1998. С. 111–137.
38. Кусий Л. Володимир Дорошенко про розбудову Бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка в умовах радянської влади: очікування та реальність (1940–1941). *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*. 2021. Вип. 13 (29). С. 248–263. DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2021-13\(29\)-15](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2021-13(29)-15).
39. Лист Президії Наукового товариства ім. Шевченка до Володимира Дорошенка // ЦДІА України у м. Львові. Ф. 309. Оп. 1. Спр. 364. Арк. 3.
40. Листи Володимира Дорошенка до Михайла Грушевського. *Листування Михайла Грушевського* / упоряд. Г. Бурлака та ін. ; ред. Л. Винар. Київ ; Нью-Йорк ; Париж ; Львів ; Торонто, 2001. Т. II. С. 223–269. (Епістолярні джерела Грушевськознавства).
41. Листи Юрія Меженка до львів'ян (1923–1969) / упорядкув., передм., прим. М. А. Вальо ; Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Львів, 2002. 324 с.
42. Микитка С. Володимир Дорошенко : з нагоди 75-річчя визначного вченого й громадянина. Філадельфія : накладом Гуртка Приятелів, 1955. 36 с.

43. Міяковський В. Володимир Вікторович Дорошенко (1879–1963) : у п'ять-ліття смерті. *Український історик*. 1969. Чис. 1–3. С. 46–55 ; чис. 4. С. 30–37.
44. Мороз М. О. Видатний бібліограф і літературознавець Володимир Дорошенко. *Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди* : матеріали круглого столу. Львів, 1996. С. 102–108.
45. Нові українські книжки і брошури / подає бібліографічне Бюро Наукового Т-ва імені Шевченка. *Літературно-науковий вістник*. 1911. Т. 54, кн. IV. С. 189–192 ; т. 55, кн. VII–VIII. С. 253–256 ; кн. IX. С. 444–446 ; т. 56, кн. X. С. 188–192 ; кн. XI. С. 388–392 ; кн. XII. С. 618–620 ; 1912. Т. 57, кн. II. С. 397–400 ; кн. III. С. 587–590.
46. Особова справа Дорошенка Володимира // ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Архів. Оп. 3-ос. Од. зб. 10 б. С. 255–272.
47. Пеленський Є. Ю. [Рец. на кн.]: Показчик видань Шевченкових творів та спис бібліографічних праць про Шевченка / зібрав і впорядкував Володимир Дорошенко. Варшава ; Львів : Укр. Наук. Ін-т, 1939. VIII, 357 с.: іл., табл. *Українська книга*. Львів ; Краків : Укр. вид-во, 1942. [Чис.]. IV : У століття Шевченкового «Кобзаря», 1840–1940. С. 191–194.
48. Піх О. Бібліографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка у Львові: генеза, діяльність, публікації. *Історичні та культурологічні студії*. Львів, 2004. Вип. 4. С. 105–122.
49. Показчик видань Шевченкових творів: першодруки й окремі видання та спис літератури про них / зібрав і впорядкував Володимир Дорошенко. 2-ге переробл. й значно допов. вид. Чикаго : Вид-во Миколи Денисюка, 1961. 505 с. (Повне видання творів Т. Шевченка ; т. 14).
50. Показчик видань Шевченкових творів та спис бібліографічних праць про Шевченка / зібрав і впорядкував Володимир Дорошенко. Варшава ; Львів : Укр. Наук. Ін-т, 1939. VIII, 357 с.: іл., табл. (Повне видання творів Тараса Шевченка ; т. 16).
51. Прицак О. Спогад про вчителя. *Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві*. Львів, 2001. С. 562–566.
52. Протоколи засідань Історично-філософської секції Товариства, 1903–1915 рр. // ЦДІА України у м. Львові. Ф. 309 (Наукове товариство ім. Шевченка). Оп. 1. Спр. 42. 141 арк.
53. Репертуар української книги 1798–1916 : матеріали до бібліографії / упорядкув., підготов. до друку та прим. Л. Ільницької, О. Хміль ; наук. ред. Я. Дашкевича. Львів, 2003–2004. Т. 7–8.
54. Рибчинська Н. Бібліографічна Франкіана Володимира Дорошенка. *Вісник Львівського університету*. Серія: Мистецтвознавство. Львів, 2006. Вип. 6. С. 121–129.

55. Рибчинська Н. Бібліографічне бюро у Львові (1910–1914): принципи поточного реєстру української книги. *Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника*. Львів, 2006. Вип. 14. С. 90–99.
56. Рибчинська Н. Бібліографічний вектор у шевченкознавчих дослідженнях Володимира Дорошенка. *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*. Львів, 2014. Вип. 6 (22). С. 55–68.
57. Рибчинська Н. Діяльність Володимира Дорошенка на бібліотечній ниві. *Бібліотеки на західноукраїнських землях XVIII–XX ст.* : доп. та повідомл. 2-ї наук. конф., Львів, 29–30 жовт. 2004 р. Львів, 2006. С. 137–143.
58. Рибчинська Н. До початків бібліографії Івана Франка: Михайло Павлик VS Володимир Дорошенко. *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*. Львів, 2016. Вип. 8 (24). С. 72–85.
59. Спис творів Івана Франка з додатком статей про нього і рецензій на його писання / уложив В. Дорошенко. Львів : накладом Наук. Т-ва ім. Шевченка, 1918. Вип. I. [VI], 80 с. (Матеріяли до української бібліографії ; т. IV).
60. Спис творів Івана Франка з додатком статей про нього і рецензій на його писання / уложив В. Дорошенко. Львів : накладом Наук. Т-ва ім. Шевченка, 1930. Вип. II. С. I–IX, 81–184. (Матеріяли до української бібліографії ; т. IV).
61. Стеблій Ф. Іван Кривецький – історик-державник. Львів, 2003. 40 с.
62. Супронюк О., Дегтяренко Л. Книгознавчі та бібліографічні праці В. В. Дорошенка періоду еміграції (1944–1963). *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2007. Вип. 19. С. 479–487.
63. Франко І. Лист до В. В. Дорошенка. Франко І. *Зібрання творів* : у 50 т. Київ : Наук. думка, 1986. Т. 50 : Листи (1895–1916). С. 432.
64. Цибенко І. Бібліотечно-бібліографічна діяльність В. Дорошенка в умовах розвитку української національної культури. *Вісник Книжкової палати*. 2019. № 7. С. 47–52.
65. Черниш Н. Бібліографічна комісія НТШ як центр дослідження української книги (1909–1939). Київ : Наша культура і наука, 2006. 216 с.
66. Ювілейний збірник на пошану Академіка Михайла Сергієвича Грушевського. З нагоди шістьдесятої річниці життя та сорокових роковин наукової діяльності. Київ : Всеукраїнська Академія Наук, 1929. Т. III : Матеріяли до бібліографії друкованих праць академіка Грушевського за 1905–1928 р. р. / Всеукраїнська академія наук ; упоряд.: Д. Балака, О. Карпінська, Н. Козель, Н. Ципкіна ; допов. В. Дорошенка (Львів). 104 с.

67. Doroschenko W. Die Nationale Bibliothek der Westukraine. *Ukrainische Kulturberichte*. Berlin, 1936. 15 Dezember (N 29). S. 5–6.
68. Doroszenko Wl. Ukrainska Biblioteka Narodowa w Polsce. *Biuletyn Polsko-Ukrainski*. Warszawa, 1936. 26 lipca (N 30). S. 310–313.

References

1. B. R. [Romanenchuk, B.] (1980). Do 100-richchia Volodymyra Doroshenka, 1879–1979 [To the 100th anniversary of Volodymyr Doroshenko, 1879–1979]. *Ukrainska knyha*, Filadelfia, 1, pp. 3–5. [in Ukr.].
2. Simovych, V. & Doroshenko, V. (1928, comp.). Bibliografii tvoriv Olhy Kobylianskoi (1887–1927) [Bibliography of the works of Olga Kobylianska (1887–1927)]. *Olha Kobylianska. Almanakh u pamiatku yii soroklitnoi pysmennytskoi diialnosti (1887–1927)*. Chernivtsi, pp. 157–209. [in Ukr.].
3. Borshchak, I. (1950). Volodymyr Doroshenko: do 70-litnoho yuvileiu [Volodymyr Doroshenko: to the 70th anniversary]. *Ukraina*, Paryzh, 4, pp. 282–284. [in Ukr.].
4. Butryn, M. L. (1997). “Materialy do ukrainskoi bibliohrafii” v bibliohrafichnii diialnosti NTSh [“Materials for Ukrainian bibliography” in the bibliographic activity of Shevchenko Scientific Society]. *Polihrafii i vydavnycha sprava*. Lviv, 32, pp. 185–188. [in Ukr.].
5. Vidozva Bibliohrafichnoyi komisiyi [The appeal of the Bibliographic Commission]. (1910). *Khronika Naukovoho tovarystva imeny Shevchenka u Lvovi*, Lviv, 44, 4, pp. 18–20. [in Ukr.].
6. D. V. [Doroshenko, V.] (1925). Ukrainske naukove zhyttia po-za mezhamy U.S.S.R. v rr. 1914–1925 [Ukrainian scientific life outside the U.S.S.R. in 1914–1925]. *Ukraina*, 6, pp. 155–168. [in Ukr.].
7. Danko, O. (1993). Volodymyr Doroshenko – pratsia dlia knyzhnoi kultury [Volodymyr Doroshenko – work for book culture]. *125 rokiv Kyivskoi ukrainskoi akademichnoi tradytsii. 1861–1986*. Niu-York, pp. 419–442. [in Ukr.].
8. Doroshenko, V. (1913). Bibliografichne biuro [Bibliographic bureau]. *Khronika Naukovoho tovarystva im. Shevchenka u Lvovi*. Lviv, 53, 1, pp. 59–60. [in Ukr.].
9. Doroshenko, V. (1941, 135, June 11). Byblyoteka Akademyy nauk USSR vo Lvove [Library of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR in Lviv]. *Sovetskaia Ukrayna*, p. 3. [in rus.].
10. Doroshenko, V. (1939). Biblioteka Naukovoho tovarystva im. Shevchenka [Library of Shevchenko Scientific Society]. *Sohochasne i mynule*, 3–4, pp. 167–172. [in Ukr.].
11. Doroshenko, V. Biblioteka Naukovoho tovarystva im. Shevchenka ta yii potreby [Library of Shevchenko Scientific Society and other needs] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Arkhiv. Inventory 1, file 2-b, fol. 94–107. [in Ukr.].

12. Doroshenko, V. (1939). Biblioteka Naukovoho tovarystva im. Shevchenka u Lvovi v 1938 r. : [zvit]. [Library of Shevchenko Scientific Society in Lviv in 1938 : [report]. *Khronika Naukovoho tovarystva im. Shevchenka u Lvovi*. Lviv, 74, pp. 63–94. [in Ukr.].
13. Doroshenko, V. (1961). Biblioteka Naukovoho Tovarystva im. Shevchenka u Lvovi : korotkyi istorychnyi narys [Library of Shevchenko Scientific Society in Lviv : a short historical essay]. *Zapysky Naukovoho Tovarystva im. Shevchenka*. Niu-York ; Paryzh, 171 : Zbirnyk Filol. Sektsii, pp. 7–58. [in Ukr.].
14. Doroshenko, V. (1941, 250, November 9; 252, November 12). Biblioteky y arkhivy na Zakhidnii Ukraini za bolshevytskoho panuvannia [Libraries and Archives in Western Ukraine under Bolshevik rule]. *Krakovski visti*, pp. 2; pp. 2–3. [in Ukr.].
15. Doroshenko, V. (1927). Hohol ukrainskoiu movoiu [Gogol in Ukrainian]. *Bibliolohichni visti*, 3, pp. 57–63. [in Ukr.].
16. Doroshenko, V. (1932). Gete v ukrainskykh perekladakh, perespivakh ta nasliduvanniakh. Sproba bibliografii : (z nahody stolitnoi richnytsi smerty poeta) [Goethe in Ukrainian translations, renditions and imitations. An attempt at bibliography : (on the occasion of the hundredth anniversary of the poet's death)]. *V stolittia smerty Yohana Volfganga Gete*. Lviv : z druk. NTSh, pp. 11–26. [in Ukr.].
17. Doroshenko, V. (1932). Gete v ukrainskykh perekladakh, perespivakh ta nasliduvanniakh. Sproba bibliografii : z nahody stolittia smerty velykoho nimetskoho pysmennyka [Goethe in Ukrainian translations, renditions and imitations. An attempt at bibliography : on the occasion of the centenary of the death of the great German writer]. U Lvovi : z druk. NTSh, X, 12 p. (Materiialy do ukrainskoi bibliografii ; VI). [in Ukr.].
18. Doroshenko, V. (2011). Ivan Franko v moikh spohadakh [Ivan Franko in my memories]. *Spohady pro Ivana Franka / uporiadkuv., vstup. sl., prym. M. I. Hnatiuka*. 2-he vyd., dop., pererobl. Lviv : Kameniar, pp. 548–552. [in Ukr.].
19. Doroshenko, V. Lyst do V. Hnatiuka [Letter to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr Mykhailovych), file 198, fol. 17. [in Ukr.].
20. Doroshenko, V. V. (1914). Literatura ukrainovedeniya za 1912 g. [Literature of Ukraine in 1912]. Petrograd : Tipografiya Imperatorskoy Akademii nauk, 64 p. Otdelnyiy ottisk iz izdaniya: “Obozrenie trudov po slavyanovedeniyu”, 1912 g., III. [in rus.].
21. Doroshenko, V. (1928). Nainovisha literatura pro P. Kulisha: informatyivnyi ohliad vydan i rozvidok za ostanni piatnatsiat lit, 1914–1928 rr. [Latest

- literature about P. Kulish: informational review of sightings and exploration over the last fifteen years, 1914–1928]. *Zapysky Naukovoho Tovarystva im. Shevchenka*, 148, pp. 307–334. [in Ukr.].
22. Doroshenko, V. (1913). Naukove Tovarystvo imeny Shevchenka u Lvovi (1873–1892–1912) [Shevchenko Scientific Society in Lviv (1873–1892–1912)]. Kyiv ; Lviv : koshtom i nakladom Tovarystva, 88 p. [in Ukr.].
  23. Doroshenko, V. (1927). Ohliad ukrainskoho naukovooho rukhu poza mezhamy USRR [v 1926 r.] [An overview of the Ukrainian scientific movement outside the USSR [in 1926]. *Ukraina*, 5, pp. 131–150. [in Ukr.].
  24. Doroshenko, V. (1951). Ohnyshche ukrainskoi nauky Naukove tovarystvo imeny T. Shevchenka : z nahody 75-richchia yoho zasnuvannia [The hearth of Ukrainian science Shevchenko Scientific society : on the occasion of the 75th anniversary of its founding] / peredm. “Slovo pro avtora” P. Zaitseva. Niu York ; Filiadelfiia, 116 p. [in Ukr.].
  25. Doroshenko, V. (1920). Stan biblioteky v rr. 1914–1920 [The state of the library in 1914–1920]. *Khronika Naukovoho tovarystva imeny Shevchenka u Lvovi*. Lviv, 1920, 63/64, I–II, pp. 70–79. [in Ukr.].
  26. Doroshenko, V. (1930). Ukrainoznavstvo poza mezhamy USRR v 1928 rotsi [Ukrainian studies outside the borders of the USSR in 1928]. *Ukraina*, 42, pp. 119–142. [in Ukr.].
  27. Doroshenko, V. (1929). Ukrainoznavstvo poza mezhamy USRR za rik 1927 [Ukrainian studies outside the borders of the USSR for the year 1927]. *Ukraina*, 33, pp. 102–126. [in Ukr.].
  28. Doroshenko, V. (1936). Ukrainska natsionalna biblioteka (Biblioteka Naukovoho T-va im. Shevchenka u Lvovi) [Ukrainian National Library (Shevchenko Scientific Society in Lviv)]. Lviv, 23 p. Vidb. z “Dila”. [in Ukr.].
  29. Doroshenko, V. (1925). Shevchenkoznnavstvo za ostannie desiatylittia [1914–1924] : (korotkyi informatyvnyi ohliad) [Shevchenko studies in the last decade [1914–1924] : (brief informative review)]. U Lvovi : nakladom V. Doroshenka, 8 p. [in Ukr.].
  30. [Doroshenko, V.]. (1942, 167, July 28). Shist viddiliv Derzhavnoi Biblioteky u Lvovi [Six departments of the State Library in Lviv]. *Lvivski visti*, p. 3. [in Ukr.].
  31. Doroshenko, V. & Drozdovskyi, V. (1929). L. N. Tolstoi v ukrainskykh perekladakh [L. N. Tolstoy in Ukrainian translations]. *Bibliolohichni visti*, 4, pp. 19–25. [in Ukr.].
  32. Zakhidnoukrainska bibliohrafiia za 1911–1913 rr. [Western Ukrainian bibliography for 1911–1913] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 238 (Doroshenko Volodymyr), file 35–24, 2700 fol. [in Ukr.].
  33. Ilnytska, L. (1994). Ukrainoznavcha bibliohrafiia v Naukovomu tovarystvi im. Shevchenka u Lvovi (1885–1939). Drukovani y arkhivni materialy

- [Ukrainian studies bibliography in the Scientific Society named after Shevchenko in Lviv (1885–1939). Printed and archival materials]. *Zapysky Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka*. Lviv, 4, pp. 165–183. [in Ukr.].
34. Senyk, Ya. P. (1999, comp.). Inventarnyi opys arkhivu Volodymyra Doroshenka [Inventory description of Volodymyr Doroshenko's archive]. F. 238 [Mashynopys]. Lviv, 86 p. [in Ukr.].
  35. Knyha protokoliv zasidan Bibliohrafichnoi komisii Tovarystva, 1914–1937 [Book of minutes of meetings of the Bibliographical Commission of Society, 1914–1937] // TsDIA Ukrainy u m. Lvovi. F. 309 (Naukove tovarystvo im. Shevchenka), inventory 1, file 658, 65 fol. [in Ukr.].
  36. Korolevych, N. F. (1995). Bibliohrafichna diialnist V. V. Doroshenka (1879–1963) : biobibliohr. narys [Bibliographic activity of V. V. Doroshenko (1879–1963): biobibliogr. essay]. Kyiv : Nats. parl. b-ka Ukrainy, 36 p. (Vydatni diiachy ukrainskoi knyhy ; 3). [in Ukr.].
  37. Korolevych, N. F. (1998). Volodymyr Doroshenko (1879–1963). Korolevych N. F. *Ukrainski bibliohrafy XX stolittia* : navch. posib. dlia in-tiv kultury Ukrainy. Kyiv : Kn. palata Ukrainy, pp. 111–137. [in Ukr.].
  38. Kusi, L. (2021). Volodymyr Doroshenko pro rozbudovu Biblioteky Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka v umovakh radianskoi vlady: ochikuvannia ta realnist (1940–1941) [Volodymyr Doroshenko on the development of the Library of Shevchenko Scientific Society under the conditions of Soviet power: expectations and reality (1940–1941)]. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka*, 13 (29), pp. 248–263. [in Ukr.]. DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2021-13\(29\)-15](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2021-13(29)-15).
  39. Lyst Prezydii Naukovoho tovarystva im. Shevchenka do Volodymyra Doroshenka [Letter from the Presidium of Shevchenko Scientific Society to Volodymyr Doroshenko] // TsDIA Ukrainy u m. Lvovi. F. 309 (Naukove tovarystvo im. Shevchenka), inventory 1, file 364, fol. 3. [in Ukr.].
  40. Burlaka, H. (comp.), Vynar L. (ed., 2001). Lysty Volodymyra Doroshenka do Mykhaila Hrushevskoho [Letters of Volodymyr Doroshenko to Mykhailo Hrushevskyyi] *Lystuvannia Mykhaila Hrushevskoho*. Kyiv ; Niu-York ; Paryzh ; Lviv ; Toronto, II, pp. 223–269. (Epistoliiarni dzherela Hrushevskoznavstva). [in Ukr.].
  41. Valo, M. (2002, comp.). Lysty Yurii Mezhenka do Lvivian (1923–1969) [Yuriy Mezhenko's letters to the citizens of Lviv (1923–1969)]. Lviv, 324 p. [in Ukr.].
  42. Mykytka, S. (1955). Volodymyr Doroshenko : z nahody 75-richchia vyznachnoho vchenoho y hromadianyna [Volodymyr Doroshenko : on the occasion of the 75th anniversary of an outstanding scientist and citizen]. Filadelfia : nakladom Hurta Pryiateliv, 36 p. [in Ukr.].
  43. Miiakovskyyi, V. (1969). Volodymyr Viktorovych Doroshenko (1879–1963) : u piatlittia smerty [Volodymyr Viktorovych Doroshenko (1879–1963) : u piatlittia smerty]

- on the fifth anniversary of his death]. *Ukrainskyi istoryk*, 1–3, pp. 46–55 ; 4, pp. 30–37. [in Ukr.].
44. Moroz, M. O. (1996). Vydatnyi bibliohraf i literaturoznavets Volodymyr Doroshenko [Outstanding bibliographer and literary critic Volodymyr Doroshenko]. *Biblioteka Naukovoho tovarystva im. Shevchenka: knyhy i liudy* : materialy kruhloho stolu. Lviv, pp. 102–108. [in Ukr.].
  45. Novi ukrainski knyzhky i broshury (1911, 1912). [New Ukrainian books and brochures] / podaie Bibliohrafichne Biuro Naukovoho Tovarystva imeny Shevchenka. *Literaturno-naukovyi vistnyk*. 54, IV, pp. 189–192 ; 55, VII–VIII, pp. 253–256 ; IX, pp. 444–446 ; 56, X, pp. 188–192 ; XI, pp. 388–392 ; XII, pp. 618–620 ; 57, II, pp. 397–400 ; III, pp. 587–590. [in Ukr.].
  46. Osobova sprava Doroshenka Volodymyra [Personal case of Volodymyr Doroshenko] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Archive. Inventory 3-os, file 10 b., fol. 255–272. [in Ukr.].
  47. Pelenskyi, Ye. Yu. (1942). [Rets. na kn.]: Pokazhchyk vydan Shevchenkovykh tvoriv ta spys bibliohrafichnykh prats pro Shevchenka / zibrav i vporiadkuvav Volodymyr Doroshenko. Varshava ; Lviv : Ukr. Nauk. In-t, 1939. VIII, 357 s. : il., tabl. *Ukrainska knyha*. Lviv ; Krakiv : Ukr. vyd-vo, IV : U stolittia Shevchenkovo "Kobzaria", 1840–1940, pp. 191–194. [in Ukr.].
  48. Pikh, O. (2004). Bibliohrafichna komisiiia Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka u Lvovi: heneza, diialnist, publikatsii [Bibliographic commission of Shevchenko Scientific Society in Lviv: genesis, activities, publications]. *Istorychni ta kulturolohichni studii*. Lviv, 4, pp. 105–122. [in Ukr.].
  49. Doroshenko, V. (1961, comp). Pokazhchyk vydan Shevchenkovykh tvoriv: pershodruky y okremi vydannia ta spys literatury pro nykh [Index of editions of Shevchenko's works: first editions and separate editions and a list of literature about them]. 2-he pererobl. y znachno dopov. vyd. Chikaho : Vyd-vo Mykoly Denysiuka. 505 p. (Povne vydannia tvoriv T. Shevchenka ; 14). [in Ukr.].
  50. Doroshenko, V. (1939, comp.). Pokazhchyk vydan Shevchenkovykh tvoriv ta spys bibliohrafichnykh prats pro Shevchenka [Index of editions of Shevchenko's works and a list of bibliographical works about Shevchenko]. Varshava ; Lviv : Ukr. Nauk. In-t, VIII, 357 p. : il., tabl. (Povne vydannia tvoriv Tarasa Shevchenka ; 16). [in Ukr.].
  51. Pritsak, O. (2001). Spohad pro vchytelia [Memory of the teacher]. *Ivan Krypiakevych u rodynnii tradytsii, nautsi, suspilstvi*. Lviv, pp. 562–566. [in Ukr.].
  52. Protokoly zasidan Istorychno-filosofskoi sektsii Tovarystva, 1903–1915 rr. [Minutes of meetings of the Historical and Philosophical Section of the

- Society, 1903–1915] // TsDIA Ukrainy u m. Lvovi. F. 309 (Naukove tovarystvo im. Shevchenka), inventory 1, file 42, 141 fol. [in Ukr.].
53. Ilnytska, L. & Khmil, O. (comp.), Dashkevych, Ya. (ed., 2003–2004). Repertuar ukrainskoi knyhy 1798–1916 : materialy do bibliohrafii [Repertoire of Ukrainian books 1798–1916 : materials for the bibliography]. Lviv, 7–8. [in Ukr.].
  54. Rybchynska, N. (2006). Bibliohrafichna Frankiana Volodymyra Doroshenka [Bibliographical Frankiana of Volodymyr Doroshenko]. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Serii: Mystetstvoznavstvo. Lviv, 6, pp. 121–129. [in Ukr.].
  55. Rybchynska, N. (2006). Bibliohrafichne biuro u Lvovi (1910–1914): pryncypy potochnoho reiestru ukrainskoi knyhy [Bibliographic Bureau in Lviv (1910–1914): principles of the current register of Ukrainian books]. *Zapysky Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka*. Lviv, 14, pp. 90–99. [in Ukr.].
  56. Rybchynska, N. (2014). Bibliohrafichniy vektor u shevchenkoznavchyykh doslidzhenniakh Volodymyra Doroshenka [Bibliographic vector in the Shevchenko studies of Volodymyr Doroshenko]. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka*. Lviv, 6 (22), pp. 55–68. [in Ukr.].
  57. Rybchynska, N. (2006). Diialnist Volodymyra Doroshenka na bibliotekhnii nyvi [Activities of Volodymyr Doroshenko in the library field]. *Biblioteky na zakhidnoukrainskykh zemliakh XVIII–XX st. : dop. ta povidoml. 2-yi nauk. konf.*, Lviv, 29–30 zhovt. 2004 r. Lviv, pp. 137–143. [in Ukr.].
  58. Rybchynska, N. (2016). Do pochatkiv bibliohrafii Ivana Franka: Mykhailo Pavlyk VS Volodymyr Doroshenko [To the beginnings of Ivan Franko's bibliography: Mykhailo Pavlyk VS Volodymyr Doroshenko]. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka*. Lviv, 8 (24), pp. 72–85. [in Ukr.].
  59. Doroshenko, V. (1918, comp). Spys tvoriv Ivana Franka z dodatkom statyi pro noho i retsenzii na yoho pysania [List of Ivan Franko's works with an appendix of articles about him and reviews of his writings]. Lviv : nakladom Naukovoho Tovarystva im. Shevchenka, I, [VI], 80 p. (Materialy do ukrainskoi bibliografii ; IV). [in Ukr.].
  60. Doroshenko, V. (1930, comp.). Spys tvoriv Ivana Franka z dodatkom statyi pro noho i retsenzii na yoho pysania [List of Ivan Franko's works with an appendix of articles about him and reviews of his writings]. Lviv : nakladom Naukovoho Tovarystva im. Shevchenka, II, pp. I–IX, 81–184. (Materialy do ukrainskoi bibliografii ; IV). [in Ukr.].
  61. Steblii, F. (2003). Ivan Krevetskyi – istoryk-derzhavnyk [Ivan Krevetskyi is a historian-statesman]. Lviv, 40 p. [in Ukr.].

62. Suproniuk, O. & Dehtiarenko, L. (2007). Knyhoznavchi ta bibliografichni pratsi V. V. Doroshenka periodu emigratsii (1944–1963) [Bibliographical and bibliographic works of V. V. Doroshenko during the period of emigration (1944–1963)]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 19, pp. 479–487. [in Ukr.].
63. Franko, I. (1986). Lyst do V. V. Doroshenka [Letter to V. V. Doroshenko]. Franko I. *Zibrannia tvoriv* : u 50 t. Kyiv : Nauk. dumka, 50 : Lysty (1895–1916), p. 432. [in Ukr.].
64. Tsybenko, I. (2019). Bibliotechno-bibliografichna diialnist V. Doroshenka v umovakh rozvytku ukrainskoi natsionalnoi kultury [Library and bibliographic activity V. Doroshenko in the context of the development of Ukrainian national culture]. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 7, pp. 47–52. [in Ukr.].
65. Chernysh, N. (2006). Bibliografichna komisiia NTSh yak tsentr doslidzhennia ukrainskoi knyhy (1909–1939) [The Bibliographic Commission of Shevchenko Scientific Society as a Center for the Study of Ukrainian Books (1909–1939)]. Kyiv : Nasha kultura i nauka, 216 p. [in Ukr.].
66. Yuvileinyi Zbirnyk na poshanu Akademika Mykhaila Serhiievycha Hrushevskoho [Jubilee Collection in honor of Academician Mykhailo Sergeevich Hrushevskiy]. (1929). Kyiv : Vseukrainska Akademiia Nauk, III : Materialy do bibliografii drukovanykh prats akad. Hrushevskoho za 1905–1928 rr. / uporiad.: D. Balyka, O. Karpinska, N. Kozel, N. Tsyapkina ; dopovnennia V. Doroshenka (Lviv). 104 p. [in Ukr.].
67. Doroshenko, W. (1936, 29, December 15). Die Nationale Bibliothek der Westukraine [The National Library of Western Ukraine]. *Ukrainische Kulturberichte*. Berlin, pp. 5–6. [in Germ.].
68. Doroshenko, Wl. (1936, 30, July 26). Ukrainka Biblioteka Narodowa w Polsce [Ukrainian National Library in Poland]. *Biuletyn Polsko-Ukrainski*. Warszawa, pp. 310–313 [in Pol.].

Natalia Rybchynska, Scientific Resercher of the Scientific Bibliography Department, Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

Library and bibliographic activities of Volodymyr Doroshenko in Shevchenko Scientific Society in Lviv

The article is dedicated to the famous Ukrainian bibliographer of the 20th century Volodymyr Doroshenko, who was a valid member of the Shevchenko Scientific Society in Lviv, manager of the Bibliographical Bureau (1910–1914),

chairman of the Bibliographical (later Bibliological) Commission (1913–1939). In Lviv, he received professional training as a librarian, overcoming the path from a temporary employee to the director of a library. His participation in the functioning and development of the Shevchenko Scientific Society in Lviv book collection, to which he gave more than 30 years of sacrificial work, is reflected. The role in substantiating its importance as a national library, which has a unique collection of Ukrainian and Ukrainian studies publications, as well as a scientific book collection and archive of Ukrainian print, is revealed. The bibliographic activity of V. Doroshenko, who carried out his main bibliographic projects under the auspices of the Shevchenko Scientific Society in Lviv, was highlighted: he carried out current registration of Ukrainian prints in 1911–1913; published thorough reviews of Ukrainian studies literature; was a co-compiler of personal bibliographic indexes of M. Hrushevsky, O. Kobylanska, and M. Gogol.

In 1913–1939, he headed the Bibliographic Commission of the National Academy of Sciences. In the Commission's "Materials for Ukrainian Bibliography" series, he published "List of Ivan Franko's works with an appendix of articles about him and reviews of his writings" in two issues (fourth volume of the series) and "Goethe in Ukrainian translations, recitations and imitations" (sixth volume of the series). I. Franko's bibliography, designed to cover as much as possible the multi-vector creativity of the writer and the literature about him, although unfinished, has the characteristics of a scientific publication, the principles of its arrangement are close to modern bibliographic figures. A small, but original in terms of compilation method, the index of translations by J. V. Goethe has not lost its relevance for researchers of creativity and translators of the works of the German writer.

The final bibliographic project of V. Doroshenko of the Lviv period and the pinnacle of his bibliographic skill was the personal bibliographic index of T. Shevchenko, which was highly rated by experts and added to the golden fund of Ukrainian bibliography of the 20th century.

Keywords: *Volodymyr Doroshenko, Shevchenko Scientific Society in Lviv, Library of NTSh, Bibliographical Bureau, Bibliographic (Bibliologic) Commission, methodology of composing, personal bibliographic index, current registration of Ukrainian books, bibliographic review.*